

Τέσσερα νέα στοιχεία στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Το Υπουργείο Πολιτισμού ανακοινώνει την εγγραφή στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, τεσσάρων νέων στοιχείων, εφαρμόζοντας, ήδη από το 2006, τη σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Τα Δελτία για τα τέσσερα στοιχεία άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς έτυχαν συστηματικής επεξεργασίας από τη Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και έγκρισης από το Συμβούλιο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς με τη συνεργασία των κοινοτήτων των φορέων, αποσκοπώντας στη διαφύλαξη των παραδόσεων και τη μετάδοσή τους στις νεότερες γενιές.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής της Σύμβασης της UNESCO, η χώρα μας δημιούργησε και εμπλουτίζει συστηματικά το Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, στο οποίο κοινότητες φορέων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς έχουν τη δυνατότητα να αναδείξουν τα στοιχεία που οι ίδιες θεωρούν σημαντικά, για την ταυτότητά τους. Μέχρι σήμερα έχουν εγγραφεί στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς 150 στοιχεία (<https://ayla.culture.gr/>)

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Η εγγραφή των τεσσάρων νέων στοιχείων στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς αποτελεί ακόμη μια σημαντική προσθήκη στο πολιτιστικό αποτύπωμα της χώρας μας. Τα στοιχεία που καταγράφονται αποτελούν κομμάτια της παράδοσής μας. Ταυτόχρονα, αναδεικνύουν την εθνική μας ταυτότητα, έτσι όπως πηγάζει από τη δημιουργικότητα και τη συλλογική μνήμη των κοινοτήτων μας. Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά είναι η ψυχή του πολιτισμού μας, για αυτό και η διαφύλαξη και ανάδειξή της αποτελεί προτεραιότητα για το Υπουργείο Πολιτισμού. Η εγγραφή των τεσσάρων νέων στοιχείων είναι το αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας επιστημονικών φορέων, τοπικών κοινοτήτων και πολιτιστικών συλλόγων, που εργάζονται, με μεράκι, αγάπη και γνώση. Αποτελεί την εξέλιξη μιας διαρκούς διαδικασίας για την προστασία, ανάδειξη και μετάδοση της ζωντανής κληρονομιάς μας, στις επόμενες γενιές».

Τα τέσσερα στοιχεία που εγγράφονται στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας είναι τα εξής:

Το παναΰρι του Άι Σουλά

Αποτελεί τη σημαντικότερη εκδήλωση της συλλογικής ταυτότητας και μνήμης καθώς και του κοινοτικού πνεύματος της κοινότητας Σορωνής Ρόδου. Πρόκειται για ένα δεκαπενθήμερο εορταστικών, θρησκευτικών, πολιτιστικών και ερασιτεχνικών αθλητικών δράσεων που πραγματοποιούνται με τη συμμετοχή όλων των ηλικιών και συνδέονται με την εορτή του Αγίου Σίλα (30 Ιουλίου), στην Κοινότητα Σορωνής Ρόδου.

Το παναύρι του Άι Σουλά

Οι εκδηλώσεις που προσελκύουν το ενδιαφέρον των κατοίκων πολλών χωριών της Ρόδου και της πόλης της Ρόδου αλλά και τουριστών, πραγματοποιούνται στο στάδιο, στο πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής και σε άλλους χώρους που βρίσκονται στην δασώδη έκταση που περιβάλλει το εξωμονάστηρο του Άι-Σουλά, ο ευρύτερος χώρος του οποίου προσδιορίζεται ως άλσος του Άι-Σουλά (τοπική εκφορά του ονόματος του Αγίου Σίλα).

Μπιμπίλα, δαντέλα με τη βελόνα στη Νέα Μάκρη Αττικής

Αποτελεί τέχνη συνυφασμένη με τη συλλογική μνήμη και την ταυτότητα των απογόνων Μικρασιατών προσφύγων που εγκαταστάθηκαν στη Νέα Μάκρη Αττικής. Η μπιμπίλα είναι μια τεχνική δημιουργίας δαντέλας που πλέκεται στην άκρη του στριφώματος για να διακοσμήσει ασπρόρουχα, εσώρουχα, υφάσματα του σπιτιού κλπ. Γίνεται με βελόνα του ραψίματος και βαμβακερή ή σπανιότερα μεταξωτή κλωστή.

Μπιμπίλα, δαντέλα με τη βελόνα στη Νέα Μάκρη Αττικής

Η βασική βελονιά είναι ο κόμπος σε συνδυασμό με θηλιά ή θηλιές στον αέρα. Υπάρχει μια πλούσια ποικιλία παραλλαγών της βασικής βελονιάς. Με τη βελονιά της μπιμπίλας μόνο ή σε συνδυασμό με υφάσματα (λινό, βαμβακερό, μεταξωτό) γίνονται διακοσμητικά εργόχειρα ή χρηστικά υφάσματα του σπιτιού σε διάφορα σχήματα (κυρίως στρογγυλά). Την τεχνική έφεραν πρόσφυγες από τη Μ. Ασία στη Ν.Μάκρη Αττικής, αλλά είναι διαδεδομένη και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπως στα Δωδεκάνησα και στη βόρεια Ελλάδα.

Παραδοσιακή τεχνολογία παραγωγής κατραμιού

Αποτελεί σημαντική έκφανση των πρακτικών που συνδέονται με τη χρηστή διαχείριση του δάσους και συγκεκριμένα των μη ξυλωδών προϊόντων του, αλλά και πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία προϊόντων που μπορούν να αξιοποιηθούν για την εξυπηρέτηση σύγχρονων αναγκών (φαρμακευτικά προϊόντα, κοσμητικά σκευάσματα κ.ά.). Το κατράμι είναι το υγρό απόσταγμα που παράγεται από την καύση υπό συνθήκες έλλειψης οξυγόνου γηραιών ρητινούχων δέντρων, συνήθως πεύκων, τεμάχια των οποίων χτίζονται σε κατάλληλη διάταξη (κατραμοκάμινο).

Παραδοσιακή τεχνολογία παραγωγής κατραμιού

Είναι γνωστό από την αρχαιότητα σε πολλές περιοχές της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής, με εφαρμογές στην κτηνοτροφία, τη λαϊκή θεραπευτική, την ξυλοναυπηγική και την προστασία ξύλινων κατασκευών. Στην περιοχή της Πίνδου, ειδικότερα στο Δίστρατο Κόνιτσας, η παρασκευή του κατραμιού αποτελούσε βασική επαγγελματική πρακτική των πληθυσμών, άμεσα συνυφασμένη με τη δασική διαχείριση, κατά τον 19ο αιώνα και έως τη δεκαετία του 1970. Σήμερα η πρακτική διασώζεται από ελάχιστους παραγωγούς. Στο Δίστρατο Κόνιτσας στην Περιφέρεια Ηπείρου συναντώνται κάποιοι τελευταίοι γνώστες της παραδοσιακής παρασκευής κατραμιού.

Η πρακτική εντοπίζεται ιστορικά και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπως στην Πιερία, στην Αττική (Γεράνεια Όρη), στην νοτιοανατολική Κρήτη, στη Θάσο, με παραλλαγές στην τεχνολογία κατασκευής του κατραμοκάμινου, τη δασική πρώτη ύλη και την διαδικασία. Στις Σκανδιναβικές χώρες η πρακτική έχει αναβιώσει τις τελευταίες δεκαετίες για τις ανάγκες συντήρησης και προστασίας μιας ειδικής κατηγορίας μνημείων, των μεσαιωνικών ξύλινων εκκλησιών stave churches. Βιβλιογραφικές αναφορές για την πρακτική συναντώνται σε διάφορες χώρες της Μέσης Ανατολής.

Η τέχνη της παραδοσιακής ιστιοπλοΐας με λατίνι

Το λατίνι είναι ένα τριγωνικό πανί (ιστίο) που έχει χρησιμοποιηθεί, με παραλλαγές, σε αλιευτικά, σπογγαλιευτικά και μεταφορικά σκάφη στη Μεσόγειο και σε άλλες περιοχές. Πριν από τα μέσα του 19ου αιώνα ήταν επίσης διαδεδομένη η χρήση του

σε καταδρομικά, πειρατικά και πολεμικά. Σήμερα χρησιμοποιείται για αναψυχή σε βάρκες και καΐκια, όπως επίσης και στο ναυτοπροσκοπισμό σε όλο το Αιγαίο και το Ιόνιο.

Η ιστιοπλοία με πανί λατίνι, η οποία αποτελεί τη συνέχεια μιας μακράς ναυτικής παράδοσης που αναπτύχθηκε στους ναυτότοπους και τα λιμάνια σε όλη την Ελλάδα, είναι συνδεδεμένη με την τέχνη της παραδοσιακής ξυλοναυπηγικής, του ραψίματος των πανιών και του αρματώματος των ιστιοφόρων. Τόσο η κατασκευή και χρήση του πανιού λατίνι όσο και η ξυλοναυπηγική τέχνη, αποτελούν εκφάνσεις παραδοσιακών γνώσεων και τεχνικών των κοινοτήτων του Αιγαίου.

Η τέχνη της παραδοσιακής ιστιοπλοίας με λατίνι

Τα λατίνια, που σήμερα χρησιμοποιούνται τόσο από ιδιώτες για αναψυχή όσο και ως εκπαιδευτικά εργαλεία κυρίως από συστήματα Ναυτοπροσκόπων, είναι κατάλληλα για την ανάδειξη τεχνικών παραδοσιακής ιστιοφορίας και ιστιοπλοίας. Η εκμάθηση της χρήσης τους από ενήλικες, εφήβους και παιδιά συμβάλλει στην ενίσχυση των δεσμών με τον τόπο τους και την φυσική και πολιτιστική του κληρονομιά.

Σημειώνεται ότι η χώρα μας συμμετέχει στη διεθνική υποψηφιότητα του στοιχείου «Η τέχνη της ιστιοπλοίας με πανί λατίνι και ψάθα: γνώσεις και πρακτικές» με τη συμμετοχή Ελλάδας, Ελβετίας, Ισπανίας, Ιταλίας και Κροατίας, για εγγραφή του στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της

Ανθρωπότητας. Η υποψηφιότητα πρόκειται να κριθεί από το αρμόδιο όργανο της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) το 2026.